

СПРАВКА ЗА ПРИНОСИТЕ

на

Доц. д-р Виолета Каролева Горчева

*/след заемане на академичната длъжност
доцент по музикално-сценична режисура през 2012 г./*

във връзка с участието

в конкурса обявен от НМА "Проф. Панчо Владигеров"

по чл.3, ал.1 от ЗРАСРБ за заемане на академични длъжности

в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство

за професор по музикално-сценична режисура

към катедра „Музикално-сценични изкуства“;

/по смисъла на чл.67, ал. 1, от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ/

I. ХУДОЖЕСТВЕНОТВОРЧЕСКА ДЕЙНОСТ

ГРУПА В

4. Реализиран авторски продукт

Предложената като хабилитационен труд художествено-творческа дейност включва 3 постановки - мюзикъла "Достатъчно", метаморфозата в пролог, две картини и епилог "Така ли прави всяка жена" по комичната опера "Слугинята-господарка" и мюзикъла "Малкия принц § пътуването на Розата".

Спектаклите са подредени хронологично, според годината на публичното им представяне. За всяка една от постановките са изведени оригиналните приносни моменти, приложен е и доказателствен материал.

1. Режикура на мюзикъла "Достатъчно"

Предистория

Безспорен факт и любопитен детайл от историята на мюзикъла е, че едни от най-ярките и значими имена в българското музикално-сценично изкуство, проф. Боянка Арнаудова и проф. Павел Герджиков са в основата за написването на творбата и дават първоначалния творчески импулс.

Случва се в края на 2012 г. Проф. Арнаудова като научен ръководител, а проф. Герджиков като рецензент участват в дипломната защита на Йоана Мирчева-абсолвент в НАТФИЗ "Кръстьо Сарафов"-специалност драматургия на написаното от нея либрето за мюзикъл със заглавие "Femme". След детайлното и обстойно запознаване с материала, проф. Герджиков и проф. Арнаудова с непогрешимата си интуиция са единодушни в преценката си - либретото от гледна точка на драматургичната си постройка, оригиналността на замисъла и изказа, актуалността на тематиката и изцяло младежката си насоченост /разбира се със съответните препоръки и след вероятната преработка/, би било много подходящо за сценична реализация.

Познавайки, Емелина Горчева, нейната творческа инвенция и пристрастия в проф. Арнаудова и проф. Герджиков спонтанно възниква идеята, младата композиторка /естествено при интерес от нейна страна/ да напише музиката. Проф. Герджиков и проф. Арнаудова организират среща между двете млади авторки и творческата искра е възпламенена. Проф. Герджиков и проф. Арнаудова са първите, които чуват музикалните номера и до самата премиера са неотлъчно до младите авторки с компетентните си напътствия и препоръки, осъществявайки тази вдъхновяваща приемственост между опита и младостта, между познанието, традициите и дързостта на откривателството и новата мисъл.

През май 2013 г. започва същинската работа по написването на мюзикъла, превърнала се в сладък и в болезнен творчески кипеж, в дръзко предизвикателство към духа и статуквото.

В процеса на обсъжданията и работата с режисьора, сюжета и фабулата са по-мощно разгърнати, добавени са нови драматургични линии и конфликти, тематичният материал е разширен и обогатен. Някои от образите са преосмислени, допълнени или по-мощно развити, според новите драматични ситуации и задачи, въведени са и съвсем нови персонажи.

Със специално написани роли в мюзикъла са звездите на популярната българска музика Деян Каменов-Дидо, фронтмен на рок група Д2, като Филип Голд и Адриана Николова- Печенката – световна шампионка по бийт бокс - като Мама Пейдж – Златната жена.

Заглавието на мюзикъла се ражда спонтанно, по време на репетициите на маса, и се превръща във визитка, квинтесенция /основна мисъл/ и послание на творбата.

Либретото и клавира са завършени през септември, а на 14 октомври 2013 г. творческият екип на мюзикъла “Достатъчно” осъществява първата си среща с творбата и бележи началото на репетиционния процес.

Началото на същинската работа по сценичната реализация на постановката е предхождано от Workshop на 9 декември 2013 г., в залата на НМА “Проф. Панчо Владигеров”.

Последните ноти от партитурата са положени през месец март 2014 г.

Любопитен факт е включването на оркестрирани фрагменти от песента “Феникс” на рок група Д2 в сцената на Уличния музикант, максимално вписваща се в драматичната ситуация и в общия идеен и тематичен замисъл на творбата.

Реализацията

През 2014 г. за първи път в най-новата история /след 1989 г./ на НМА “Проф. Панчо Владигеров” със съдействието на Ректора - проф. д-р Димитър Момчилов и с пълната подкрепа на цялото ръководство, на администрацията, академичния и студентския състав, се сътвори и реализира мюзикълът “Достатъчно”.

Мюзикълът “Достатъчно” може да се определи като нетрадиционен художествено-естетически факт не само за съвременното наше музикално-театрално изкуство, но и за цялото ни културното пространство през последните две десетилетия.

Творбата е изцяло авторска и е сътворена от най-младата генерация творчески личности на българската култура-композитор, диригент, либретист, сценографи, певци, инструменталисти, всички те - абсолвенти и студенти в Националната музикална академия, Националната художествена академия, НАТФИЗ.

Мотото на спектакъла е: *“от най-младите български творци за техните връстници и съвременници”*.

Сценичната реализация на творбата обедини творческия потенциал на студенти и преподаватели и от трите факултета-ТКДФ, Инструментален, Вокален на НМА “Проф. Панчо Владигеров”.

Творческият екип наброява 70 души – 27 са артистите на сцената и 43 са инструменталистите в оркестъра.

Диригент на постановката е Цанислав Петков, абсолвент в ТКДФ по специалността “Оперно-симфонично дирижиране” от класа на проф. Пламен Джуров.

Сценографското решение и костюмите са поверени на абсолвентките от НХА Михаела Занева и Анна Апостолова от класа по “Сценография” на проф. Светослав Кокалов.

Доц. д-р Желка Табакова е хореограф, а Петър Герзилов /шампион и инструктор по латино танци/ осъществява подготовката и постановката на латино-танците.

Мюзикълът е изпълнен в съпровод на АСО с концерт-майстор Жорж Паликарски и рок група в състав – клавишни инструменти-Димитър Горчаков, соло китара – Ивайло Нинчев, бас китара-Антон Пиперов, ударни - Стоил Иванов, акордеон – Светослав Стойчев.

В централните роли се изявяват абсолвентите от класа по Актьорско майсторство на доц. д-р Виолета Горчева - Илона Иванова, Анна Вутова, Виктор Ибришимов, Денко Проданов, Калин Душков, Ралица Анкова, Йоана Пекова, Стилян Цветков, Деница Желева, Бисера Николова, Влада Артьомова, а във второстепенните са включени студенти от 1, 2, 3 курс на Вокалния факултет /катедри - Класическо пеене и Джаз и поп изкуство/.

Премиерните спектакли -копродукция с Музикалния театър-София на мюзикъла “Достатъчно” са на 29 и 30 април 2014 г. и преминават при огромен зрителски интерес.

Огромна чест за екипа е приетата покана от г-жа Йорданка Фандъкова-кмет на град София да бъде патрон на постановката.

На мюзикъла е посветено цяло предаване по Телевизия Евроком през м. май 2014 г. в специализираната рубрика за класическа музика "Евроком Класика", включващо фрагменти от спектакъла и интервюта с композитора, и някои от изпълнителите на главните роли.

Премиерните спектакли са отразени в сутрешни блокове по Националните телевизии, в специализирани предавания по БНР, FM-Класик, информация и материали са публикувани във вестници и списания, в интернет пространството.

Чрез тази медийна реклама случващото се като тенденции и резултати в Националната музикална академия стана достойние на широката

общественост, а като документиран художествен факт е и част от историята и архива на НМА.

Из режисьорската експликация

Мюзикълът може да се определи като нестандартен не само за българската, но и за световната музикално-театрална литература и практика. Всички действащи лица в творбата са само млади хора-до 28 години, а прототипове на героите са някои от самите артисти, участващи в постановката.

Мюзикълът “Достатъчно” е с времетраене 2 часа и половина. Разположен е в две действия, рамкирани от пролог и епилог. Състои се от говорни сцени и музикални номера – солови, ансамблови, танцувални, инструментални и съблюдава класическите канони на жанра.

Мястото на действие е локализирано в Ню Йорк - в школа по латино-танци, апартаментът на Филип, улично кафене, зала за speed dating, националното първенство по латино танци. Времето е - наши дни.

Сюжетът проследява личната житейска и творческа драма на Филип Голд, Златното момче не само на спортната танцова площадка, но и в сърцата на всички жени.

Фабулата вае кривата от повратни случки и преломни събития в живота на Филип. *Колизиите* са в сферата на духа. След поредицата от злополучия, Златното момче е на кръстопът и търси отговори на екзистенциалните и философски въпроси: Кое е ценното и значимото в живота? В какво е щастието? Съществуват ли идеалната любов и идеалната жена? А сега накъде? Подемите и крушенията на героя, собствените му страхове и ограничения /и във физически и в духовен аспект/, бележат трудния и болезнен път към себеоткриването, себепознанието и извисяването на духа чрез силата на волята и вярата, на изкуството и любовта. Тези *идейни и смислови ориентири*, както и

тематичните мотиви за пропадането, изгубването и намирането на самия себе си, за моралните ценности и духовната хармония, за приятелството и съперничеството, за крехкостта и харизматичността на твореца, за играта на съдбата и на случая, за любовта във всичките ѝ нюанси и аспекти, за егото и разрушителната амбиция да надскочиш собствените си бариери и ограничения, да се изправиш срещу статуквото, са драматургичните кодове и ключът към тълкуването и интерпретацията.

Лирическата, драматичната, психологическата и комедийната линии изтъкват и прорязват цялата структура на творбата. Много често те са проведени или разгърнати самостоятелно, а друг път органично се преплитат и допълват по между си, напластявайки по един атрактивен и въздействащ начин нови нюанси и багри в драматичните ситуации и характерите на героите. Така се създава и поддържа интензитета, непрекъснатата динамика, примесени на моменти с истински съспенс, младежки възторг и фин, елегантен хумор.

Ключовата дума “достатъчно” от арията на Тео “Достатъчно” и дуета между Филип и Тео “Достатъчно-не искам да съм като теб” провокира личния духовен бунт и директния сблъсък между двамата герои. “Достатъчно” *бележи кулминацията на конфликта*, носи повратния момент, пробуждането и категоричния избор. Тези външни и вътрешни духовни битки и колизии се превръщат в главния задвижващ механизъм и катализатор, като идентифицират емоционално-психологическата крива и мотивационната парадигма - “достатъчно търпях”, “достатъчно мълчах”, “достатъчно се самосъжалявах и живеех в илюзорните заблуди”, “достатъчно не вярвах в себе си”, достигайки до категоричното решение - “Достатъчно! Харесвам се такъв, какъвто съм. Време е да действам и да съм щастлив”.

Сценографското решение и костюмите са съвременни, максимално стилизирани и “въздушни”. Битът е деликатно очертан и сведен само до

най-необходимите отделни елементи, като по този начин максимално насочва вниманието към главния обект на изследване - духовната вселена на героите.

В декора органично са преплетени попарт елементи, препратки към града, инспирирани от Кийт Харинг. Те са с визията на контурирани кучета, стрелки-посоки, стрелки с ключови думи, решени в ярки цветове или само в черно-бялата гама.

Хореографията съчетава класическата стилистика и лексика на музикъла и стандартите на спортните латино-танци.

Партитурата на музикъла е за симфоничен оркестър – двоен състав, рок група и акордеон. Състои се от увертюра арии, дуети, квартет, квинтет и два големи ансамбъла, разположени общо в 15 музикални номера и 8 интермедии.

“*Тангото*” /като метафора на живота и страстта/ се превръща в лайтмотив и основен музикално-драматургичен структурен елемент, с функции на обединяващо звено и органичен преход. То е и задвижващия механизъм, пружината на действие в съдбите на героите, в хода на случките и събитията. Вариантите на “Тангото”, по правило, във всяко провеждане, полагат определен нюанс, като идентифицират болезнената противоречивост и ранимост на творческия дух, страстния човешки повик и вечен стремеж за обич, топлота, духовен баланс, хармония и съвършенство.

Фрагменти от Тангото са в основата на музикалната конструкция и при интермедийните номера.

Освен “Тангото” творчески са преосмислени и другите включени в творбата танци - ча-ча-ча, самба, фокстрот, джайв, рок.

Музикалните номера са решени чрез два подхода – първият, свързан най-вече с латино-танците, максимално съблюдава и се вписва в стандартите, за вторият, касаещ певческите номера е характерно

придържането към класическите мюзиклови канони т.е. съвременното звучене и мелодика, точно според повелята и концепцията на жанра.

Специално място се полага на ритъма и метрума, като основни структурни, градивни елементи и динамични фактори в развитието на музикалната форма и запазена марка на жанра мюзикъл.

Теситурата на певческите партии е разположена предимно в центъра и в по-ниския регистър. Задържаните високи тонове /понякога пределни/, са по-скоро акценти и бележат кулминацията в развитието на образите, на музикалните номера и драматичните ситуации.

Чистото слово и ритмизираният говор, органично преминават в мелодичен речитатив или пък са яростни, гневни и накъсани, според мотивацията на героите, случките и събитията. Те се преливат в красива и изящно-поетична кантилена или продължават дяволичната линия на разкъсващите и доведени до крайност емоционално-психологически състояния, катастрофи и полети на духа.

Музикалните номера активизират и придвижват действието напред, правят ни съпричастни към най-съкровения кърчетата от духовната вселена на героите, непрекъснато напластяват нови, понякога съвсем неочаквани и изненадващи краски в образите. Те носят решенията и изборите, променят драматичния ход на ситуациите и събитията, достигайки до развързката и финалното послание.

Музикалните характеристики на героите се превръщат в техни портрети и визитки, като извайват не само психо-физическия им облик, но предават и подтекста, скрития смисъл, улавят погледа, жеста, недоизреченото на глас.

Интересно е, че експонираните в говорните сцени конфликти продължават своето развитие в музикалните номера на ново енергийно и динамично ниво, като напластяват нови нюанси и багри в образите на

героите и техния модел на поведение, внасят различна експресия и емоционална образност.

Баладите /ариите на героите и дуетите/ са емоционалните, лирични и драматични центрове.

Големите /типично мюзиклови/ ансамбли са изтъкани от свежи комедийни петна и разтърсващи драматични сцени, с много динамичен заряд, младежка енергия, огнен женски темперамент и мъжко надборване.

Заглавието *“Достатъчно”* /с цялата си експлозивна енергия и разтърсващ динамичен заряд/ е своеобразния *код и послание* на мюзикъла, съдържа изборите и решенията, осъществява релацията сцена-зрителна зала, артисти-публика в измеренията ѝ на провокация и двойна обратна и духовна връзка.

А Епилогът /ансамбъла *“Щастието няма име”*/ разкрива одухотворените и грейнали лица на танцьорите от трупата на Филип. Младите хора са загубили медалите, но са открили простичките, житейски и градивни истини, полагащи малките камъчета по личната им светла пътека и духовния баланс:

*“Щастието няма име,
има само миг в който ще го избереш.
Да търся, да откривам,
да намирам вече мога аз”.*

След премиерата на творбата бяха отправени предложения за реализация на спектакъла в Разград и Пловдив, бяха водени и разговори с 2 импресарски агенции за турне в големите градове на страната, но поради техническата сложност на спектакъла, големия брой участващи артисти, и огромната сума за финансовото му обезпечаване нови срещи на мюзикъла "Достатъчно" с публиката не се случиха.

В настоящия момент отново има проявен интерес към мюзикъла "Достатъчно". Водят се разговори за нова редакция на творбата и се планира съвсем нова постановка през май 2019 г.

Приноси на постановката:

- *реализира се за първи път на българска сцена*
- *за първи път в музикално-театралната ни практика постановката е предшествана от Workshop*
- *творбата е изцяло авторска и е сътворена от най-младата генерация творчески личности на българското музикално-театрално изкуство -композитор, диригент, либретист, сценографи, певци, инструменталисти*
- *обединява творческите сили и енергия на трите Академии по изкуствата*
- *изразител е /като музика и текст, режисьорско решение, актьорско-певческо майсторство, звукова среда и сценичен дизайн/ на актуалните тенденции, съизмерими с духовния свят и потребности на младите хора*
- *режисьорската експликация /фрагменти са публикувани в сп. "Музикални хоризонти"/ набелязва идейните и смислови ориентири, конфликтите, образите на героите, тяхната мотивация и взаимовръзки, жанровите параметри и музикално-драматургичните кодове, повратните сблъсъци и събития, отпроявя и посланието и би могла да се използва като художествено-естетически ориентир при бъдещи постановки на творбата*

- *30 минутния филм на Евроком Класика, документира постановката като художествен факт и е част от архива и историята на НМА*

Приложени доказателствени материали

за

мюзикъла "Достатъчно":

- 1. запис от спектакъла в Музикален театър-София, април 2014г.*
- 2. режисьорска експликация /част от разработката е публикувана в сп. "Музикални хоризонти, а в справката е приложена в пълния ѝ обем/*
- 3. документален филм за спектакъла - Телевизия Евроком*
- 4. плакат*

2. Режисура и либрето на „Така ли прави всяка жена“ – метаморфоза в пролог, две картини и епилог по „Слугинята-господарка“.

Малко предистория

Първоначалната идея и поръчка за преработка на операта "Слугинята-господарка" идва от директора на Камерна опера-Благоевград - композитора Петър Радевски през 2014 г. Намерението е с постановката да бъде открит новия сезон в Камерна опера-Благоевград. Но, сбор от обстоятелства /финансови затруднения в Община-Благоевград и заминаването на главния герой - Уберто в чужбина/ осуетиха и поречиха "Така ли прави всяка жена" да бъде реализирана.

Ръководството на Вокалния факултет откликна и подкрепи моето предложение "Така ли прави всяка жена" да бъде реализирана като

лабораторен опит и експериментално заглавие на сцената на Учебен музикален театър.

Реализацията

На 21 и 22 май 2015 г. в голямата концертна зала на Националната музикална академия Учебният музикален театър реализира за първи път в България спектаклите на “Така ли прави всяка жена” – метаморфоза в пролог, две картини и епилог по операта буффа на Дж. Б. Перголези „Слугинята-господарка“.

Постановката на “Така ли прави всяка жена” в НМА бе изразител на авангардни търсения в репертоарната политика и практика на УМТ към Вокалния факултет и положи началото на тази алтернативна посока към жанрова хибридность.

На нея бе посветено цяло предаване по Телевизия Евроком през м. юни 2015 г. в специализираната рубрика за класическа музика "Евроком Класика", включващо фрагменти от спектакъла и интервюта с режисьора, композитора и изпълнителите на главните роли.

Чрез тази медийна реклама случващото се като тенденции и резултати в Националната музикална академия стана достояние на широката общественост, а като документиран художествен факт е и част от историята и архива на УМТ.

Творческият състав включва около 50 изпълнители: диригент – проф. д-р Ивайло Кринчев, сценография и костюми – Михаела Занева, балетмайстор – д-р Радослав Радев, композитор на новите музикални части-Емелина Горчева, Академичния симфоничен оркестър с концертмайстор Жорж Паликарски.

В главните роли се изяха Божидар Божкилов, Илона Иванова, Владимир Грудков, Йоана Пекова, Валентин Братованов. В по-

второстепенните персонажи се включиха Мартин Паликарски, както и още 23 студенти от първи вокален курс.

Костюмите и реквизита са осигурени от Студентския съвет на Медицински университет – София.

Из режисьорската експликация

Метаморфозата в пролог, две картини и епилог “Така ли прави всяка жена” не е операта буффа “Слугинята-господарка” във вида и начина, по който сме свикнали да я слушаме и гледаме.

Целта на новия прочит и различния подход не е търсенето на оригиналност или мултиплициране на модните тенденции, базирани върху комерсиалните, клиширани и печеливши формули, толкова привлекателни за най-широката публика. (Осъвременяването в тях като правило в повечето случаи се свежда единствено до атрактивното визуално решение – сценография, костюмография, осветление и технически еквилибристики.)

Водещи в “Така ли прави всяка жена” са творческата провокация, както и желанието да се предефинира и обнови ракурсът на жанра по отношение на всичките му съставни компоненти, най-вече с оглед на актуалността, съвременното светоусещане и възприятие, темпоритъма и динамичната среда, но в естетическите параметри на добрия вкус и мярка.

Преработката е своеобразен реверанс към медицинското съсловие, с цялата признателност, респект и възхищение.

Новото и различното - „Така ли прави всяка жена“ е с по-свободно интерпретирано и пренаписано либрето, като в сценарния му скелет са втъкани ядра от речитативите на оригиналната творба. Нова е и жанровата окраска. Един детайл в ремарките (уважаван доктор) от биографията на Уберто залегна в основата на преработката, предопредели посоката и трасира интегралното решение на постановката.

Времето и мястото на действие са променени и ситуирани в настоящето – месец май, 2014 г., в столична (без да се уточнява коя) елитна хирургична клиника. Уберто */името му означава-светла/нежна душа/* е многоуважаван лекар, доцент-доктор, светило в медицинските среди, началник на клиника, Серпина */името ѝ означава-змиорка/* е Старша сестра, а Веспоне */името му означава - осичка/* – Санитар. Добавени са пролог и епилог, нови драматургични линии и ситуации, действащи лица – Папарак (той е и годеникът, преоблечен като командос), Диригента, Изобретателната пациентка Рафаела-Бианка – бизнес дама, Момчето Марти, Майката на Марти, Пациенти. Речитативите са заменени изцяло с говорни сцени.

Продължителността на творбата е 2 часа, за разлика от „Слугинята-господарка“, която е с времетраене от около 50 минути. Променен е и камерният формат, достигащ в преработката мащабността и обхвата на голям спектакъл.

Любопитен факт в либретото са положените и преплетени ядра от истински реални преживявания, обстоятелства, факти, случки, отделни черти на действителни личности, индивидуализирани или типологизирани, но пречупени през призмата на художествената измислица, лекото намигване и фантазмеността. Не по-малко интригуваща подробност и художествен факт са ролите на Веспоне, Рафаела-Бианка и Момчето Марти, написани специално и максимално съобразени с уменията (певчески и бойни), както и с личните пристрастия на самите изпълнители.

Всички тези случки и персонажи са интерпретирани с по-деликатни или по-заострени краски, на места са стилизирани или пък идеализирани. Поднесени са с много симпатия, чувство за хумор и най-вече с оглед на ситуацияите, задачите, образите на героите и законите на новополучилия се жанров хибрид.

На диригента е поверена и драматична роля. Той дава не само музикалното начало на спектакъла (представено като репетиция), но и чрез диалога си с Папарака-Командос въвежда ударно в събитията.

Добавена е и авторска музика (двете интермедии, реденето на пъзела и вторият финал, хорови сцени), толерантна към стила и духа на Перголези, но с бурлесков привкус, съвременен ритъм и акценти.

Специално място в оркестрацията на добавената авторска музика имат маримбата, вибрафонът, ксилофонът, глогеншилът и комплектът барабани, използвани като лайттембри в творбата. Те имат специфично компютърно звучене, пресъздават съвременната интонационна и звукова среда, а от драматургична гледна точка са индикация за пулса и динамиката на днешния ни ден.

Музиката е решена на два плана, съизмерими с колизиите, лутанията и пробуждането на героите. Ариите и дуетите са запазени в класическия им вид, като на места е променен словесният текст с оглед на новите ситуации, без да се нарушава ритмическата и мелодическата линия на оригиналната вокална партия.

Написана е и съвсем нова ария – на младата бизнес дама Рафаела-Бианка. Музикалният номер е построен като класически белкантов образец в 2 части – *1) бавна легатна кантилена и 2) бърз виртуозно-техничен дял, с бравурна каденца.*

Гвоздей на спектакъла (според канона на мюзикъла – непосредствено преди края и на принципа на жанровата изненада) е знаменитата оперна тенорова ария (според сценичната версия, биографията на образа и качествата на самия изпълнител), вмъкната неочаквано и изпята от проговорилия/пропял Веспоне – страстен фен на оперното изкуство.

Творческа находка е трансформираната на финала първа тема от увертюрата в рокендрол и запята от всички участници в спектакъла. Тя се превръща в музикален мост между барока и съвремието ни.

Заглавието “Така ли прави всяка жена” визира отправната точка, носи идеята и е ключ към цялостното решение на постановката.

Темата за любовта е централна и водеща, парафраза на архетипната тема за Художника, влюбил се в собственото си творение. Препратка е към легендата за древния скулптор Пигмалион, вдъхнал живот чрез любовта си на сътворената от самия него скулптура на Галатея.

Съпътстващи в творбата са и тематичните ядра за предразсъдъците и консерватизма, изявени и проектирани чрез собствените ни страхове, ограничения, и наложените от самите нас табута.

В „Така ли прави всяка жена“ откриваме своеобразен жанров микс. Съвсем четливо е дистанцирането от опера буффа и от комедия дел арте (те присъстват най-вече като базисен модел и стартова площадка) и навлизането в жанровите параметри и градивни компоненти на мюзикъла – чрез говорните сцени, музикалните номера, решени с изразните средства на танцовия театър и пластиката, музиката със съвременен аранжимент и изразност. Мюзикловата специфика се открива и в непрекъснато нарастващия динамичен интензитет, бързината, лекотата, светкавичната промяна и ускорен /като влакче в увеселителен парк/ темпо-ритъм на действието и модела на поведение при героите.

Потърсена е поетичната и сантиментална атмосфера на романтичната комедия, съизмерима с красивата и вдъхновяваща любовна история.

Привнесени са също елементи и прийоми от епическия театър. Откриваме ги в наличието на пролог и епилог, в образа на Папарака и функцията му на Разказвач, в “счупването” на театралната илюзия чрез принципа на “отчуждението”, както и в апартните реплики и отправените към зрителната зала провокации /още с влизането на публиката в салона, чрез раздаването на медицински маски, калцуни, ръкавици, шапки, а по време на поклоните рецепти с “универсалното лекарство-любов”/ .

Лиричната любовна линия, паралелно с психологическата са централни и водещи. Те инспирират и конструират мотивационната парадигма на героите, извайват кривата на най-съкровениите им мисли, чувства, преживявания, полети и крушения в обхвата на цялата им духовна вселена. Обект на изследване е зараждането, генезисът на мисълта и чувството в техните най-тънки и нюанси, детайли, перипетии, обрати и трансформации.

Пълноправно и значимо място е отредено на *елегантната комедийна линия*. На моменти се долавят отделни индикации или пък съвсем умишлено се търсят бурлескови препратки и алюзии, без да се залага на прийоми от грубия фарсов театър. В този смисъл, преработката се вписва в жанровата стилистика и лексика на ситуационната комедия-чрез внезапното хрумване, промените в ритъма, господството на случая и перипетиите, изобретателността, изненадата и неочаквания обрат, както и в комедията на характерите-извайваща, психологическите и нравствено-етични качества на персонажите, определящи в перспектива, цялостния им модел на психо-физическо поведение.

Конфликтите и колизиите са персонифицирани изцяло в сферата на духа. Водещият сблъсък е ситуиран в параметрите на разума и сърцето (изборът проектира еманципацията и полета на духа, под облагородяващата сила на любовта).

Събитията се развиват в рамките на половин ден, максимално концентрирано и ударно, със светкавична бързина, стремителни обрати, сгъстено и нажежаващо като емоция и преживяване, на принципа – сега или никога.

Пречещите и извънредни обстоятелства, перипетиите непрекъснато променят знака и интензитета на случките, като напластяват нови и по правило винаги неочаквани краски в характерите на героите и събитията чрез откриването на извънредното, нестандартното, уникалното.

Посланието на “Така ли прави всяка жена” е - да се еманципираме и да обичаме, следвайки единствено гласа и законите на сърцето си, но също и да се посмеем и позабавляваме.

А водещата идея: любовта и усмивката са най-универсалното лекарство - да им се доверим и полетим!

Приноси на постановката:

- *осъществена е за първи път на българска сцена*
- *сътворено е оригинално авторско либрето от режисьора, с добавени нови персонажи и ситуации, предифинирани архетипни теми, идеи и послания, съизмерими с пулса и проблематиката на деня и съвременния човек*
- *добавена е като част от драматургията нова авторска музика в стила и духа на Перголези, динамична, със съвременен тонус, колорит и привкус;*
- *чрез линията на осъвременяване и модернизация и чрез новополучения жанров хибрид, метаморфозата е изразител на авангардните посоки, търсения и тенденции, както на УМТ, така и в съвременното ни музикално-театрално пространство и практика;*
- *30 минутния филм на Евроком Класика, документиращ постановката като художествен факт и е част от архива и историята на УМТ и НМА*
- *режисьорската експликация /фрагменти са публикувани в Алманаха на НМА/ е предоставена на целия екип и дава отправната точка за конкретните сценични задачи на всеки един*

от участниците в постановката, а замисълът и художествената идея, разработени в нея са изведени и защитени чрез крайния аудио-визуален художествен продукт. Експликацията би могла да се използва като художествено-естетически ориентир при бъдещи постановки на творбата.

Приложени доказателствени материали

за

метаморфозата "Така ли прави всяка жена":

1. *Либрето*
2. *Плакат*
3. *Костюмографски скици*
4. *Запис на спектакъла*
5. *Документален филм - Евроком*
6. *Режисьорска експликация /част от материала е публикуван в Алманаха на НМА, а в справката е приложена в пълния ѝ обем/.*

3. Режисура на мюзикъла "Малкият принц § пътуването на Розата"

Мюзикълът *за деца и за възрастни, които някога са били деца* "Малкият принц § пътуването на Розата" е сътворен през 2017 г. Негови автори са Йоана Мирчева - либретист и Емелина Горчева - композитор, творци от най-младата генерация в българското музикално-театрално изкуство.

Предистория

Един любопитен детайл и безспорен факт се превръща в първопричина за появата на мюзикъла. Пиесата е поръчана през 2016 г. на Йоана Мирчева от ръководството на Театралния колеж "Лий Страсбърг" - Ню Йорк, в лицето на българката Бианка Илич, с намерението да бъде част

от репертоара на детската формация. Постепенно в г-жа Илич се поражда и оформя идеята да бъде насложена музика и творбата да бъде ситуирана в жанровите параметри на детския мюзикъл. Йоана Мирчева се обръща към Емелина Горчева да напише дует на Тоби и Роуз. След възторжените отзиви от Ню Йорк същинската работа по мюзикъла "Малкия принц" практически започва. Творбата е написана на английски език и изцяло съобразена с жанровото си предназначение и възможностите на децата-артисти. Мюзикълът е планиран да бъде показан през есента на 2016 г. на сцената на "Лий Страсбърг" в Ню Йорк, с изпълнител на главната роля - най-малкият син на Робърт де Ниро, но промяна в ръководството на театралния колеж осуетява намеренията и проектът е замразен за известно време. Междувременно докато изчакват да се изясни ситуацията около статута на Театралния колеж "Лий Страсбърг" в Ню Йорк, Мирчева и Горчева решават да предложат творбата си в България. След препълнените салони през 2014 г. и огромния успех на мюзикъла "Достатъчно", ръководствата на НМА "Проф. Панчо Владигеров" /в лицето на проф. д-р Димитър Цанев - ректор, проф. д-р Ивайло Кринчев - зам. ректор и проф. Нико Исаков-декан на Вокален факултет/ и на Музикалния театър-София с директор г-жа Марияна Арсенова, през ноември 2017 г. за пореден път протягат ръка на младите авторки. Договарят се мюзикълът "Малкият принц" да бъде реализиран на 31.05. и 2.06. 2018 г. като репертоарна постановка на Музикалния театър - София през Юбилейния сезон - 100 професионална оперета, с участието на студенти от Музикалната академия.

Постановъчният екип включва: диригент - проф. д-р Ивайло Кринчев, Втори диригент и хормайстор-Людмил Горчев, хореографи - д-р Радослав Радев, Румен Григоров, сценограф и костюмограф - Чавдар Чомаков, Михаела Занева. В ролите са разпределени артистите от Музикалния театър - Олга Динова, Илона Иванова, Лъчезар Лазаров, Венцислав Динов, Никола Чочев, Тодор Велков, Владимир Грудков, Виктор Ибришимов,

Десислава Николова, както и студенти от НМА с много успешни изяви не само на националната ни, но и на международната музикално-театрална сцена, носители и на награди от певчески конкурси - Мелинда Христова, Божидар Божкилов, Георги Гроздев, Денислав Новев, Яна Стефанова, Лъчезара Георгиева.

Новите посоки

Изцяло променените ситуация и обстоятелства /относно мястото на изпълнение, състав на оркестъра, персонажи - главни и второстепенни, художествено-естетически посоки и послания/ налагат и някои промени, преработка и допълнения в първоначалния /английски/ камерен вариант на творбата. На първо място либретото /като говорни сцени и поетични текстове/ е преведено изцяло на български език.

На подготвителния етап и в хода на репетиционния процес, с оглед на режисьорското тълкуване, решение и цялостна концепция на спектакъла сюжета и фабулата са по-мощно разгърнати, добавени са нови теми, идеи, драматургични линии и конфликти, говорният и музикален материал е разширен и обогатен като обем и експресивност. Някои от образите са преосмислени, допълнени или по-мощно разгърнати, според новите драматични ситуации и задачи, въведени са и съвсем нови персонажи. Интересното е, че тези нови герои /участниците в младежките банди на "Нахалниците" и на Фокси/ са изцяло плод на въображението на артистите, като имена, визия, психо-физика, носят тяхното светоусещане и придават автентичност и истински живот на действащите лица.

В оркестрацията за двоен симфоничен оркестър присъства като неотменна част рок група. Самите музикални номера са с разнообразен характер и варират от лиричната балада и инструментал до джаза, от рока до симфоничното техно, максимално вписвайки се в типологията на героите и драматичната ситуация. Открояват се с изящната си и красива

мелодика, изобреталната ритмика и специфична темброва окраска, актуалността на звученето и съвременен колорит.

Вокалните партии поставят сериозни певчески задачи пред изпълнителите с широкия си диапазон и виртуозност, с вплитането и преминаването от чисто слово в мелодична декламация, от речитатив в широка и легатирана кантилена.

Ансамбловите сцени, в повечето случаи полифонично разгърнати /нещо нетипично за мюзикловата структура/ активизират действието, полагат нови нюанси и създават усещане за непрекъснато движение. Те имат функция на ключов драматургичен акцент или носят идейно-смысловата поанта.

Смесването на жанровете и произтичащите от този похват жанрови изненади, използването на разнообразните ударни инструменти, импровизациите на китара, метрума и ритъма, с ясно изведени функция и смислов заряд, лаконичността, компактността и динамичността прорязват цялата музикално-театрална драматургия на творбата и създават в почти всички сцени колоритна атмосфера и усещане за монтажната кинематографичност.

Сценографията и костюмите са съвременни, максимално стилизирани и “въздушни”, следват посоката от бита към духа. Битът е деликатно очертан и е сведен само до най-знаковите детайли и най-необходимите отделни елементи, като по този начин максимално насочва вниманието към главния обект на изследване - духовната вселена и духовната трансформация на героите.

Танците и пластиката проектират и доразвиват образите на героите, като извеждат на преден план подтекста, скритите мисли и чувства, потока на съзнанието. В хореографията органично се преплитат класически и модерни елементи, решени в по-еклектичен стил. Специално място е

отделено на пластическите етюди в проекцията им на преходи и обединяващо звено.

Премиерните спектакли на 31 май и 2 юни, както и последвалия на 27 септември са широко отразени в пресата, в интернет пространството, репортажи по Националните телевизии, предизвикват и интереса на критиката.

Из режисьорската експликация

"Малкият принц § пътуването на Розата" е мюзикъл, поетико-метафорична притча за Любовта, Отговорността, Свободата - да избираш - как и по какъв начин да живееш.

Творбата е осъвременена версия, написана по мотиви от едноименната творба на Екзюпери, но по-свободно интерпретирани.

Към добре познатата история и любими герои са добавени нови драматични ситуации и персонажи.

Мюзикълът "Малкият принц" следва каноните и се вписва в художествено-естетическите параметри на класическия жанров модел. Разположен е в 8 сцени, обединени в 1 действие, с времетраене 1 ч. и 40 минути. Състои се от говорни диалози, органично преливащи и развиващи действието в 16-те-музикални номера - солови, ансамблови, инструментални, в чисто танцувалните сцени.

Мястото и времето на действие са пренесени в настоящето. Събитията се развиват в голям мегаполис, в рамките на един ден. Персонажите /общо 23/ са наши съвременници.

Сюжетът и фабулата калейдоскопично проследяват историята на едно духовно пътуване - вечното пътуване към Истините на Сърцето, Любовта и Красотата.

Водеща и централна в творбата е лиричната линия. Тя проектира основната тема - темата за любовта, както и производните на нея

тематични мотиви - за приятелството, верността, отговорността /разгърнати и изведени при Тоби, Роуз, Фокски, Фенерджията/. Но лиричната линия не е единствена в драматургичната постройка. В различните сцени, през които преминава пътуването, лиричното начало е прорязано и начупено от комични ядра, като непрекъснато променя характера и посоката си. Комедийната линия се трансформира, според параметрите на драматичната ситуация и конфликтите, в трагикомедия, сатира и гротеска /сцените на Суетния и Бизнесдамата/. Смехът и хуморът са примесени с ирония и лека горчивина, със сълзи от тъга, но и от щастие /сцените в магазина на Краля и в Парка с неговите обитатели - Географа, Тъжния, Фенерджията/.

Главните герои - Малкият принц, наречен Тоби и неговата спътница - Роуз, преминавайки през 4-те улици, аналогични на различни житейски ситуации и свързаните с тях типове герои, се срещат и откриват различни проявления на човешката природа и ценностна система.

Чрез образите-символи - на Суетния, Краля, Бизнесдамата, Географа, Тъжния, са потърсени деструктивните етични и морални проявления на егоцентризма, суетата, властта, парите, безразличието, които довеждат до дисбаланс между сърце и разум, обсебват и опустошават безвъзвратно човешката душа.

Визираните герои /чрез образите им се разгръща темата за самотата/ могат да се окачествят като "налудничави егоцентрици" и "мъченици на Аза", които чрез манталитета и модела си на поведение логично достигат до духовната изолация и сами обричат себе си на самота. Тези кодифицирани-символи са универсализирани и изведени като абсолютни категории и са проектирани като възможни избори в живота.

По пътя си Малкият принц и Роуз се срещат и с Фенерджията и Фокси, героите с "чисто сърце" /надмогнали съблазните на Аза, и съхранили

заложената в човека добра първоприрода и естественост/, които в мига на душевен и житейски кръстопът им посочват вярната, светла пътека.

Персонажите /Малкият принц, Роуз, Кралят, Бизнесдамата, Фокси, Суетния, Фенерджията, Тъжния /асоцира се с Пияницата от литературния първоизточник, Географа/ в проекцията им на ключови екзистенции, носят и проектират семантика на литературния първоизточник, но ситуирани и интерпретирани, според стилистиката и лексиката на мюзикъла т.е. съвременен език и мелодичен изказ, темпоритъм и динамичен заряд на действието, диалозите, музикалните номера, режисьорските, хореографски, сценографски решения.

Драматична кулминация в мюзикъла е сцената - "Танцов батъл", ситуирана като надборване/състезание между двете тийнейджърски банди - Бандата на Фокси и Бандата на "Нахалниците". "Танцовият батъл" се превръща в духовен действен катализатор за младите хора, бележи повратен момент в живота им, и е пряко свързан с личния, свободен избор, полагащ моралния фундамент и бъдещата етична посока в мислите и делата им.

Парадигмата на героите, обособени в двете групи, проектира, архетипния конфликт Добро-Зло, централен в мюзикъла. Малкият принц е по средата и се асоцира с Абсолютната естественост и чистота, с добрата природа, първоположена в човека, "еманация на лъчезарната духовност". Неконвенционален, идеалист и свободен дух, в Тоби няма корист и прикритост. Той притежава доброта и мъдрост, приема хората по пътя си, такива каквито са, посредством законите на толерантността и милосърдието. /Самото му име означава-щедър, внимателен, компетентен, приятел, късмет/.

Със сътворената от самия него Роза, т.е. Магията на Любовта, Малкият принц сваля маската на грубостта и лицемерието от младите хора. Чудото на Любовта извежда на преден план, дълбоко скрити и най-чисти сърдечни

трепети, любовни чувства, трансформира агресията в нежна ласка и слънчева усмивка.

Чрез пътуването - инициация и галерията от образи - символи, Малкият принц и Роуз, действено откриват градивните фундаменти и простички истини на човешкото битие, а именно, че *най-важните неща са невидими за очите, а истината е това, в което вярваме*. Двамата герои преживяват духовна трансформация и своеобразен катарзис, като по този начин полагат основите на своя хармоничен свят, изграден от Вяра, Доверие, Отговорност, Красота и Любов.

"Малкият принц" § пътуването на Розата" припомня за най-важните ценности. Щастие и това, което осмисля живота ни се крие в човешката близост, в приятелството и любовта, а те се постигат с обич и нежност, търпение и внимание, вярност и отговорност.

Мюзикълът призовава - да отворим сетивата си и да обичаме, а *посланието е: да гледаме със сърцето си, защото то единствено не греши*.

Приноси на постановката:

- *осъществена е световната премиера на творбата*
- *представя творчеството - авторско и изпълнителско на най-младата генерация в българското музикално-театрално изкуство*
- *новия прочит на класическата творба от Екзюпери / по отношение на всички съставни компоненти - текст, музика, режисьорска сценична транскрипция, сценографски и хореографски решения/ дава съвременен поглед върху темите, идеите, проблемите, инспирирани от пулса, ритъма и духовната вселена на днешния ден*

- открива нови неизследвани звукови пространства и решения по отношение на оркестровата тъкан, нетипични за българския мюзикъл в настоящата художествена практика
- обединява опита на артистите от Музикалния театър, хор, оркестър, с енергията и виталността на младите артисти-певци, все още студенти в НМА
- режисьорската експликация би могла да се използва като художествено-естетически ориентир от постановъчните и изпълнителски екипи при бъдещи реализации на творбата.

Приложени доказателствени материали

за

мюзикъла "Малкия принц § пътуването на Розата":

1. Плакат
2. Запис на спектакъла
3. Режисьорска експликация /фрагменти от материала са цитирани в БТА, в столични медии, електронни издания, в интернет пространството/

Извън 3-те постановки предложени като хабилитационен труд бих искала да акцентирам и върху реализациите на още 3 заглавия - оперетата "Царицата на чардаша", комичната опера "Измамения кадия" и мюзикъла "Службогонци". Творбите обхващат 3-те основни жанра на музикално-театралното изкуство и са едни от ярките изявяващи ги опуси като концепт/модел, и като национални школи.

Спектаклите са визирани според годината на сценичната им реализация, изведени са съответните приноси, приложен е и доказателствен материал.

ГРУПА - В

4. Реализиран авторски продукт

1. Режикура и сценична версия на оперетата "Царицата на чардаша".

Малко предистория

Безспорно Кралският оперетен жезъл принадлежи на една творба и тя е "Царицата на чардаша". Вече повече от цяло столетие мелодиите на "Царицата на чардаша", философския позитивизъм, екзистенциалните и вечни теми, човешката искреност и топлота вдъхновяват и докосват сърцата, а еволюционната идея на творбата „*всичко търпи промяна и нищо не е вечно на този свят*" връща вярата и ни кара да се усмихваме, уверено да продължим, въпреки пречките и статуквото.

На 15 и 16 декември 2012 г. за първи път в историята на НМА „Проф. Панчо Владигеров" беше реализирана постановката на оперетата „Царицата на чардаша" от Калман. Постановъчният екип включваше диригент доц. д-р Ивайло Кринчев, сценографи - Михаела Занева и Анна Апостолова, хореограф Радослав Радев. В ролите участваха студенти от класа по Класическо пеене на проф. Свилен Райчев. Двата състава от певци-артисти /според конкретната си задача и роля в съответния спектакъл/ се изявяваха като солисти, хор, балет.

Постановката беше включена в програмата на Националния студентски фестивал на изкуствата организиран от ЮЗУ - Благоевград и се реализира на 29 и 30 октомври 2013 г. като копродукция между Камерна

опера-Благоевград /оркестър, сценограф - Манол Стоянов, технически служби/ и НМА /творчески състав/.

"Царицата на чардаша" има своята среща и с публиката на Видин през ноември 2013 г., като е реализирана съвместно със Симфониета Видин.

Из режисьорската експликация

Музикално-сценичната концепция и драматургия на Калман се характеризира с екстремалното ниво на драматизъм и конфликтност в развитието на основната линия. */Калман и Лехар са създатели на унгарското направление във виенската танцувална оперета./* Влечението към заострените и невралгични сценически ситуации се съчетават с динамична и психологическа експресия, в тях пулсира неподправена и истинска човешка страст. Ярکو изразените вътрешно жанрови контрасти, мелодическата патетика, изпъкват с блясък, особено при виртуозната трактовка на комедийните интермедии. Мелосът, също богат и разнообразен, е емоционално наситен и пропит от чувственост и еротика и това определено носи своите творчески предизвикателства и възможности.

Оперетата "Царицата на чардаша" продължава тенденцията и тежненята към оперния жанр по отношение на: сюжетната трактовка, музикалната стилистика и лексика, естетическите принципи. Неслучайно "Царицата на чардаша" е назована "оперетна парафраза на "Травиата".

През дългото си сценично битие оперетата „Царицата на чардаша” е поставяна с различни заглавия - "Силва", "Да живее любовта", "Децата на шантана", въплътени в съответните либретни /немски, руски, унгарски/ версии и адаптации. Изборът на заглавие /респективно либрето/ от страна на режисьора е ключов момент - трасира посоката, форматира свръхзадачата на постановката, набелязва водещите конфликти, драматургични линии, идеи, теми, послания, трактовката на образите и сценичната транскрипция. От тази гледна точка избраното либрето на

Щайн и Йенбах със заглавие “Царицата на чардаша” не персонифицира, а оставя отворена територия и перспектива, за възможните тълкувания и решения, без да фаворитизира нито една от двете главни героини - Силва или Цилика. Предоставя им равен начален старт за себеразкриване и избор на посока в духовното им развитие. Това е и водещия мотив и основен аргумент за решенията на образите, ситуациите. “Царицата на чардаша” експонира и генерира конфликта, титаничния сблъсък на двете героини, на техните воли и каузи, на съперничеството /в битов, духовен, социален, творчески план/, конструира парадигмата на техните морално-етични принципи и ценности, универсализиращи глобалния йерархически социален модел и идеен сблъсък.

Сценичната версия и адаптация е решена в по-камерен план и формат, финалите са редуцирани без тази намеса да наруши целостта и логиката на фабулата и музикално-драматургическата постройка. По този начин се търси компактност и лекота, динамика и ударност на действието, експресия на психологическия и емоционален детайл, на конфликтите и колизиите, проследени в техния зародиш и генезис. Акцентира се върху характеристиките на отделните персонажи, тяхната мотивация и модел на поведение /според биографията на образите/.

Специално място е отделено на танците /решени в по-еклектичен и еманципиращ стил/, като един от основните драматургични компоненти на оперетата и в частност на актьорското майсторство.

Драматургичните линии - лирико-драматическа, свързана със Силва и Едвин, а също и с Фери Бачи, комедийната, извайваща образите на субретните герои /Щаси, Бони, Мишка/, са потърсени и потопени в *“чувственото начало”* и *“виенския хедонизъм”*, което ги прорязва и споява, носейки духа и атмосферата на спектакъла. Акцентът е поставен върху психологизма и острите конфликтни ситуации, идентифициращи завоите и обратите в човешкото сърце и поведение.

Наред с апотеоза на любовта, във фокуса на вниманието са очертани и параметрите на фалшивия морал, лицемерието и суетата на аристократичното общество от началото на 20 век, като манталитет и модел на поведение, всички те доминирани от архетипния конфликт старонново и релацията инвид-социум. /Може да се каже, че алюзиите и препратките са актуални в максимална степен и за настоящия момент./ Така на практика заложените и разработени теми, идеи, проблеми се универсализираха и придобиха всеобщ характер, съизмерими с динамиката и пулсацията, с етичните измерения на настоящия ни 21 век.

Романтичната теза за всемогъщата сила на любовта и приятелството, вечните тематични мотиви за изкуството, за творческата личност и мястото ѝ в социума, за моралните параметри на честта и достойнството, за саможертвата са очертаните смислови и идейни ориентири на постановката. Тези ядра изтъкват съдържанието на творбата и са в основата на конфликтите и колизиите. Те генерират основните движещи мотиви в поведението на героите, техните взаимоотношения, взаимовръзки, решения и избори, намерили място в режисьорското тълкуване, сценичната транскрипция и цялостната визия на спектакъла, кипяща от енергия, младост, красота и дръзки предизвикателства към самия себе си, към удобно функциониращата социална система и морално-етичните ѝ проявления.

Приноси на постановката:

- *за първи път в историята на НМА творбата е реализирана сценично*
- *част е от програмата на Националния студентски фестивал по изкуствата - Благоевград, 2013*
- *включена е в репертоара на Камерна опера-Благоевград*

- *направена е по-камерна и по-мобилна преработка*
- *осъществява творческа колаборация между Камерна опера-Благоевград, Симфониета-Видин и Вокален факултет на НМА*
- *режисьорската експликация извежда художествено-естетическите параметри на адаптацията и постановката, проектира посоката на сценичната ѝ транскрипция, заляга в действителните анализи и практическата работа с актьорите и постановъчния екип и би могла да се използва като художествено-естетически ориентир от постановъчните и изпълнителски екипи при бъдещи реализации на творбата.*

Приложени доказателствени материали

за

оперетата "Царицата на чардаша":

- 1. запис от спектакъла в Благоевград*
- 2. режисьорска разработка, залегнала в решението на спектакъла и работата с актьорите и постановъчния екип*

ГРУПА - Г

13. Водеща /или самостоятелна творческа изява/ в областта на изкуствата, която не е основен хабилитационен труд.

3. режисура и сценична версия на мюзикъла "Службогонци"

Въвеждаща информация

За мое щастие, съдбата ми предостави два пъти творческата възможност да се срещна с мюзикъла на композитора Парашкев Хаджиев и

либретиста Банчо Банов, но от различните страни на театралната “барикада”. Преди около почти 30 години репетиционният процес и ролята на Аничка бяха първото ми реално съприкосновение с героите на Вазов и случките инспирирали комедията, разбира се преосмислени и интерпретирани, според каноните на жанра мюзикъл и гледната точка на авторите му. 2013 г. ми подари интегралната реализация на творбата, вече като режисьор, с цялата отговорност за художествено-естетическото транскрибиране на музикално-театралната партитура.

Логично, след този твърде дълъг период от време, изучавайки и анализирайки, отново всички обстоятелства около литературния първоизточник, както и на сътворения по нея мюзикъл, преоткрих и преформатирах темите, идеите, посланията, образите, ситуацияите. През далечната 1988 г. /времето на “розовия оптимизъм” и просперитет в социалистическа България/ възприемах творбата като леко и забавно, развлекателно комедийно шоу без особени драматични колизии и социални препратки. В настоящата ситуация /не толкова на икономическа криза, а на духовна дезориентация и морален ценностен срыв/, опусът очерта и изведе на преден план истинските социални, нравствено-етични и духовни измерения на действителността ни, очертаващи по един безжалостен начин в кривото, фарсово огледало, демократичното ни битие.

Реализацията

Трите спектакъла на мюзикъла "Службогонци" са реализирани в началото на месец май през 2013 г. в НМА като художествено-творчески проект на Учебен оперен театър. В главните роли се изявяват Денко Проданов, Илона Иванова, Ралица Анкова, Владимир Грудков, Йоана Пекова, Анна Вутова */понастоящем артисти в Музикалния театър - София*, Гергана Петрова, Калин Душков - *артисти в трупата на Софийска опера*, Стилян Цветков в *Русенска опера*./ В постановката участват и артистите от Музикалния театър-София Лъчезар Лазаров и

Тодор Велков, Академичен камерен хор "Георги Димитров" на НМА и балет "Киви". Диригенти са Цанислав Петков и Ина Петрова, хореограф Радослав Радев, сценография и костюми Михаела Занева и Анна Апостолова /от НХА/. Костюмите са предоставени от Софийска опера.

Специално е направена преработка от режисьора на либретото, включваща монолози и сцени, отделни ядра, от литературния първоизточник-едноименната комедия на Иван Вазов. Целта е да се разгърнат и обогатят образите на героите, да се изведе значимостта на някои от случките и събитията, да се акцентира върху конфликтите и проектират посланията, но без дидактика и поучителност, а чрез ироничните стрелички, подтекста, и най-вече чрез смеха през сълзи. По този начин се универсализират заложените теми, идеи, проблеми - за службогонството, за честта и достойнството, за благополучието и големството с еснафски и псевдоевропейски привкус, за синдрома власт с основен лостов механизъм - принципа на дългата лъжица т.е. *“аз на тебе - ти на мене”*, за ефимерността на властта. В този контекст като присъда и прозрение звучат думите: *“министрите не се раждат, а ги правят”*.

В партитурата на творбата в концерта от 2 д. /светския прием в дома на Шийкова/ са включени песни от композитора П. Хаджиев. Творбите не присъстват само като колористично и фоново петно, а са с двойна функция - конкретно са обвързани с драматичната ситуация и мотивацията на протагонистите, внасят различно ниво на експресия и динамика.

Из режисьорската експликация

Музикално-театралният опус “Службогонци” е дефиниран и вписан от авторите си - композитора Хаджиев и либретиста Банов в жанровите параметри на мюзикъла. Според изследването на проф. д-р Румяна Каракостова: *“...Службогонци е първият български мюзикъл върху национална класическа литературна основа...”*.

Анализирайки и работейки върху творбата открих известна двойственост и своеобразно смесване, творчески хибрид между нео-виенската /салонна/ оперета, класическия мюзикъл от златната му ера - 50-те години на 20 век, и съвременните жанрови проявления и находки. Самият мюзикъл е сътворен през 1972 г., епохата на радикалното еманципиране и обноваване на жанра. В музикално-театралните мюзиклови търсения и завоевания от този времеви отрязък се ситуира стилистиката и лексиката на новото крило в жанра: мюзикъла-опера, рок операта, рок мюзикъла, диско и поп теченията. Опусът на Хаджиев е повлиян и от по-новите тенденции, но в голяма степен съблюдава и се вписва в класическите стандарти на жанра най-вече по отношение на: литературния първоизточник, по-сложно разгърнатата вокална партия, запазеното място на балетната сюита, мелодичния език, препратките към съвременната популярна музика, букета от разнообразна ритмика и метрум /едни от запазените марки за жанра/, състава на оркестъра и оркестрацията с мюзиклов заряд и тонус, не случайно дело на естрадния композитор-Дечо Таралежков. Творчески са преосмислени, съобразно художествено-естетическите специфики на жанра и драматургичната им функция-тангото, марша, валса, шансона.

Що се отнася до жанровите връзки с оперетата те се откриват в ярко обособената функция на хора-самостоятелно разгърнатите и четиригласно разпределени номера в сопран, алт, тенор, бас. */В мюзикъла, това звено практически не съществува. То е застъпено от участващите в спектакъла артисти, едновременно певци, танцьори и артисти, всеки един собособено и диферинцирано присъствие/*. Ансамблите обикновено са построени в тясно хармоническо положение, състоят се от дублирани при мъжете и жените квинтакорди, сектакорди и квартсектсакорди, няма силно изразена басова линия. При тази хармонична фактура, по-скоро говорим за първи, втори, трети и повече гласове, всеки от които може да

съдържа и мъжки и женски гласове. В този смисъл те не са така строго обособени, както в класическото хорово писмо, като сопран, алт, тенор и бас./

Оперетни препратки откриваме и в парадигмата на типологизираните персонажи-любовните двойки: на героите-Аничка и Хоров, младите субрети-Стоянка и Илийчо, по-възрастната двойка-Боздугански, Поликсена. Драматургичната постройка също съблюдава каноните на неовиенската оперета-експозицията и завръзката са в първо действие, ескалацията на случките и събитията, както и тяхната кулминация са във финала на второ, развързката идва в третото, последно действие. Влючването на фолклорни мотиви и теми /извайващи образите на Стоянка и Илийчо/, както и фокусът на вниманието върху съдбите на обикновените хора от народа са също жанров белег на неовиенската оперета.

Мюзикълът “Службогонци” е разположен в три действия, разпределени в общо 39 сцени и 24 музикални номера /солови и ансамблови- дуети и хорови/. Действието в първия и третия акт се развива пред и в дома на Министър Балтов, а вторият ни прави свидетели на пищното събитие в дома на светската лъвица Шийкова. Първото експозиционно действие ни въвежда ударно в драматичната ситуация и ни представя героите-Стоянка, Илийчо, Станчо, Баба Дона, Аничка, Хоров, Боздугански, тълпата службогонци. Всеки един от персонажите, лаконично, колоритно и действено, по неподражаем начин ни запознава с предварителните обстоятелства, предисторията на случката, ярките детайли от биографията на образа си.

Първо действие носи и завръзката на творбата - предложението на Станчо да се представи за министър Балтов и да го отърве от всички търсещи служба. Събитията от второ действие се развиват в новопостроения /с много пари и европейски шик/ дом на Шийкова. Наред с познатите герои галерията от образи се обогатява от нови и колоритни

службогонци /Терзийска, Чалаков, Дрямков/ и службобораздаватели /за Шийкова-индиректно сме получили информация за нея в 1 действие/. Недоразуменията достигат връхната си точка в сцената между Хоров и Станчо, която бележи ескалацията на събитията и финала на действието.

Последният акт е ознаменуван от появата на още една службогонка – непредсказуемата и темпераментна стара мома-Поликсена /с живописно описание от Балтов, баба Дона и Станчо още в първо действие/. Възелът от грешките и недоразуменията започва да се разплита и всички са доволни от предстоящата щастлива развръзка. В дома на Балтов ще има две сватби, подплътени с подобаващи зестри-служби Истински Happy end до нахлуването на тълпата службогонци и позвъняването на телефона. Съобщението за оставката на правителството чрез принципа на доминото, събаря сапуненото благополучие и трансформира щастливата развръзка в гротескно-фарсова. Ловът за държавните служби продължава, подплътен с лайтмотива, рамкиращ творбата *“служба, служба-малка голяма от тебе по-хубава няма”*, със същите герои, но при новите службобораздаватели. По този начин авторите извеждат архетипните идеи, теми, проблеми, разработени в творбата и им придават универсален характер и актуално звучене.

Водещите линии: битово-сатирична, комедийно-пародийна, гротескно-фарсова, както и преплитащите се лирично-любовни и емоционално-психологически ядра, оформят драматургичната тъкан на творбата. Те са отлична предпоставка за многоплановостта при тълкуването на драматичните ситуации, фабулата, конфликтите, характерите и мотивацията на действащите лица, моделът им на поведение, задават и възможната посока за им сценичната им интерпретация и транскрипция, постигнати чрез изразните средства на фарса, бурлеската, черната комедия и абсурдизма.

Сюжетът и фабулата са изключително сгъстени и концентрирани като събития, случки, факти, обрати, развиват се ударно, в рамките само на 48 часа. Това придава уникалност и извънредност на всички обстоятелства, изключителност на случките и преживяванията. Поведението на героите е в стил *“ва банк”*, доминирано от максимата *“сега или никога”*.

Действащите лица в мюзикъла са с различен социален статус и духовно ниво на развитие. Разпределени са общо в 2 групи - столичани и провинциалисти, граждани и селяни. Високото положение в политическия и социалния елит не е равнозначно за техните морално-етични качества и ценностна система.

Всички герои в мюзикъла са волеви и дръзки, действени и непоколебими хора, смели, изобретателни и радикални в начините и методите при постигане на целите си. Драматичната ирония е, че цялата тази съзидателна енергия и целеустременост, отдават за скромничките си егоистични и битови идеали, а не на благородна и обществено-значима кауза, за добруването и просперитета на държавата си.

“Визитните картички” на действащите лица са доизваяни и чрез соловите номера и диалогизирани дуети. Тези мини портрети очертават техния духовен космос, представят ни философските им и етични възгледи, експонират движещите ги мотиви. Майсторството на авторите е, че превръщат всички тези музикални характери, освен в живи, действени, психо-физически индивидуализирани и типологизирани портрети и в неотделим сегмент на музикално-театралната драматургия. Музикалните номера като цяло в мюзикъла са не само с фон, колористичен или атмосферен характер, а придвижват хода на събитията, носят решенията, повратите.

Решението на Вазов да сътвори комедия без положителни герои звучи като тъжно прозрение и присъда с оглед на социалната и духовна ситуация

в България по това време. 22 години след Освобождението от турско робство, вместо мечтаната “чиста и свята Република, през 1900 г., страната изпада в тотална духовна и ценностна девалвация/деградация. Големият родолюбец Вазов не открива светлината ... 2018 г., почти 30 години след великите промени в новата ни история /1989/ и времето на “големите надежди и очаквания”, ситуацията в държавата ни е идентична с тази от “Службогонци” на Вазов....

Въпреки, идеологическите директиви, наложени от времето в което е сътворен, музикълът на Хаджиев и Банов проектира пътеката към “бялата светлина”. Прави го, чрез идеализираните образи на Стоянка и Илийчо, героите, опоетизирали красотата - на труда и любовта, националния дух и самосъзнание. Лично за мене, това са и водещите мотиви музикълът "Службогонци" да бъде едно от непрекъснато поставяните и любими български музикално-театрални произведения.

Приноси на постановката:

- *за първи път в историята на НМА музикълът "Службогонци" е реализиран сценично*
- *направена е преработка, включваща монолози и сцени от литературния първоизточник-едноименната комедия на Иван Вазов, с цел да се разгърнат и обогатят образите на героите, да се изведе значимостта на някои от случките и събитията*
- *в концерта от 2 д. /светския прием в дома на Шийкова/ са включени песенни творби от композитора П. Хаджиев, които не присъстват само като колористично и фоново петно, а са конкретно обвързани с драматичната ситуация и мотивацията на протагонистите*

- *сценичната версия, базирана върху комедията на Вазов "Службогонци", както и режисьорската експликация биха могли да се използват като ориентир или основа при бъдещи реализации на мюзикъла.*

Приложени доказателствени материали

за

мюзикъла "Службогонци":

- 1. Афиш*
- 2. Запис на спектакъла*
- 3. Режисьорска експликация /част от материала е публикуван в Алманаха на НМА, а в справката е приложена в пълния ѝ обем/.*

ГРУПА -В

4. Реализиран авторски продукт

3. Режисура и сценична версия на комичната опера "Измамения кадия".

В историята на българското оперно изкуство са документирани 4 постановки на творбата. За първи път "Измаменият кадия" е представена през 1980 г. в Сливен от УОП, през 1982 г. е реализирана в Софийска опера, а през 1984 г. е видяна и от публиката в Ямбол. И в трите постановки режисурата е дело на Павел Герджиков.

Четвъртата постановка на "Измамения кадия" е 32 години след първото изпълнение на творбата в България и е осъществена като копродукция между Музикален театър-София и Учебен оперен театър на 12 и 14 март 2014 г. Изиграни са 3 спектакъла - 2 на сцената на Музикалния театър, и един в залата на НМА.

Диригент е доц. д-р Деян Павлов, сценографи и костюмографи Михаела Занева и Ана Апостолова, хореограф Станислав Стефанов.

В ролите се изявяват артистите от Музикалния театър-Лъчезар Лазаров и Тодор Велков, докторанта - Стефан Димитров, както и дипломантите от класа по Актьорско майсторство на доц. д-р Виолета Горчева - Бисера Николова, Илона Иванова, Анна Вутова, Владимир Грудков, Калин Душков, Виктор Ибришимов, Ралица Анкова, Деница Желева, Лора Илиева.

В постановката участва и Студентския симфоничен оркестър. Специално е изписан оригинален оркестров материал от Виенско музикално издателство, за да прозвучи творбата в автентичната оркестрация на Глук.

Спектакълът е решен в по-приказен и фееричен стил, като източния колорит е стилизиран и сведен само до отделни детайли. В режисьорското тълкуване и сценична транскрипция са потърсени баланса и спойката между комедийната и лиричната линия, между бита и поетиката, инспирирани от случките, събитията, образите на героите, каноните на жанра. Водещи са добрия вкус и мярка по отношение на геговете, актьорските приспособления, хореографските и пластически характеристики, сценографската и костюмографска визия.

Акцентът е поставен върху комедийните ситуации и непрекъснато произтичащите от тях недоразумения, грешки, неочаквани обрати. По този начин с динамика и лекота, през смеха и ироничните стрелички, чрез фарса, лириката и поетиката, се стига /точно както повелява жанра/ до добрия край и до поуката: *с любовта шега не бива, и то с любовта на преданата, влюбена жена.*

А в епилога обущаря-философ Омар слага поантата със съвета си прозрение: *"Ядовете оставете и за да сте доволни весело се усмихнете!"*

Приноси на постановката:

- *отбелязва 300-годишнината от рождението на Кр. В. Глук*
- *включена е в програмата на Юбилейната годишнина - 50 години от създаването на Учебен оперен театър*
- *добавен е авторски пролог написан от режисьора, който експонира героите и въвежда зрителите в случката, събитията, атмосферата, проектира темите, идеите, конфликтите*
- *творбата е редактирана /по отношение на говорните текстове/ и е сценично адаптирана от режисьора в търсене на по-актуално и съвременно звучене*
/в първоначалния вариант говорните текстове са на по-архаичен език и нямат действителен характер/
- *осъществява творческа колаборация между Музикален театър-София и Учебен музикален театър -НМА*
- *не случайно снимки от спектакъла са поместени в представителната Юбилейна книжка-95 години НМА, като една от постановките - визитки на УМТ.*

Приложени доказателствени материали

за

комичната опера "Измамения кадия":

1. *запис от спектакъла в Музикален театър-София, март 2014г.*
2. *добавеният към постановката авторски пролог*
3. *Юбилейна книжка - 95 години НМА /с включени снимки от спектакъла/*

II. ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Преподавателската дейност е разгледана и обособена в 2 раздела:

1. участие в изготвяне на учебни програми
2. реализирани дипломирани и настоящи студенти, носители на награди, от класа по Актьорско майсторство на доц. д-р Виолета Горчева.

Изведени са и приносните моменти в съответните раздели.

1. Учебни програми

Член на авторски колектив изготвил Учебните програми

по специалностите:

1. **Музикално-сценична режисура** - бакалавър
2. **Музикално-сценична режисура** - магистър - 1 година
3. **Музикално-сценична режисура** - магистър - 2 година
4. **Актьорско майсторство** - бакалавър
5. **Актьорско майсторство** - магистър - 1 година
6. **Актьорско майсторство** - магистър - 1 година
7. **Актьорско майсторство** - специалност "Оперета-мюзикъл" магистър - 1 г.
8. **Актьорско майсторство** - специалност "Оперета-мюзикъл" магистър -2 г.

по дисциплините:

9. **Сценична реч** - бакалавър
10. **Словесно действие** - специалност "Оперета-мюзикъл" магистър - 1 г.
11. **Словесно действие** - специалност "Оперета-мюзикъл" магистър - 2 г.

12. **Драматургия и интерпретация** /работа с композитор/ -
"Оперета-мюзикъл" магистър - 1 г.

13. **Драматургия и интерпретация** /работа с композитор/ -
"Оперета-мюзикъл" магистър - 2 г.

14. **Учебен музикален театър** - бакалавър

15. **Учебен музикален театър** - магистър - специалност
"Класическо пеене"- 1 г.

16. **Учебен музикален театър** - магистър - специалност
"Класическо пеене"- 2 г.

17. **Учебен музикален театър** - магистър - специалност
"Камерно пеене"- 1 г.

18. **Учебен музикален театър** - магистър - специалност
"Камерно пеене"- 2 г.

19. **Учебен музикален театър** - магистър специалност
"Оперета-мюзикъл" магистър - 1 г.

20. **Учебен музикален театър** - магистър специалност
"Оперета-мюзикъл" магистър - 2 г.

21. **Сценичен бой** - бакалавър

22. **Фехтовка** - бакалавър

23. **Грим** - бакалавър

Приноси:

- *участие в изготвяне на 23 учебни програми*

Учебните програми са:

- *съобразени и актуализирани, с оглед на непрекъснато променящата се академична среда и ситуация*

- *максимално се вписват и изразяват уникалната специфика и методика на обучението и преподаването в НМА*

2. Носители на награди и реализирани на професионална сцена завършили студенти от класовете по Актьорско майсторство и Музикално-сценична режисура на доц. д-р Виолета Горчева

1. Денко Проданов - артист-солист в *Музикален театър-София*,

- *удостоен с наградата “Кристална Лира” в категория „Млад изпълнител“, 2014,*
- *удостоен с наградата “Кристална Лира” в категория „Оперно и оперетно изкуство“, 2016*
- *носител на Първа награда от Международния конкурс "Мими Балканска", 2016*

2. Илона Иванова - артист-солистка в *Музикален театър - София*,

- *носител на Втора награда от Международния конкурс "Мими Балканска", 2016*

3. Тодор Велков - артист-солист в *Музикален театър-София*,

- *носител на Трета награда от Международния конкурс "Мими Балканска", 2016*

4. Весела Делчева - артист-солистка в *Музикален театър -София*

5. Владимир Грудков - артист-солист в *Музикален театър-София*

6. Калин Душков - артист-солист в *Софийска опера*

7. **Виктор Ибришимов** - завършил магистратура мюзикъл в *Кралската академия* - Лондон, с участия на английска сцена и в *Музикален театър-София*

8. **Йоана Пекова** - артист-хорист с малки роли в *Музикален театър - София*

9. **Ралица Анкова** - артист-хорист с малки роли в *Музикален театър - София*

10. **Стилиян Цветков** - артист-хорист с малки роли в *Държавна опера - Русе*

11. **Гергана Петрова** - артист-хорист в *Софийска опера*

12. **Деница Желева** - артист-хорист в *Бургаска опера*

3. **Настоящи студенти от класовете по Актьорско майсторство и Музикално-сценична режисура на доц. д-р Виолета Горчева** артисти на професионална сцена

1. **Пламен Бейков** - артист-солист, драматург и режисьор в *Държавна опера - Русе*

2. **Ивайло Йорданов** - артист-солист в *Държавна опера - Стара Загора*

Приноси:

Най-младите водещи солисти и лице на трупата в Музикалния театър-София: Денко Проданов, Весела Делчева, Илона Иванова, Владимир Грудков, Тодор Велков са възпитаници от класовете по Актьорско майсторство и Музикално-сценична режисура на доц. д-р Виолета Горчева.